

DIE SWART LUTPERD

No. 43
Oog van die
Songod

braam le roux

Die twee luiperds sluip verskrik soos skaduwees weg, skoon oorbluf deur die onverwagte lawaai uit die boom. Die Swart Luiperd tol om en nog voordat die leeu, wat vir 'n oomblik boom se kant toe geloer het om die bron van die steurnis te ontdek, kan spring, fluit 'n pyl deur die lug en tref hom in die oog!

Met 'n brul wat die aarde laar sidder, spring die leeu op, pyl in die oog en bestorm sy vyand. Die priester sien een luiperd daar agter soos 'n kat uit die bosse gesluip kom en ongeag sy eie veiligheid los hy sy houvas en spring-val grond toe. Terwyl 'n tweede pyl die leeu vol in die bors tref, slaan 'n tak vader Guiseppe se voete onder hom uit met die valslag sodat hy kop na onder grondvat, reg op 'n stomp. Soos 'n strooipop vou die priester bewusteloos inmekaar.

Stofomslag: Chris du Plooy

DIE SWART LUIPERD

No. 43
Oog van die
Songod

85 Sent
A.V.B. uitgesluit

braam le roux

Hoofstuk	Bladsy
1. 'n Priester kry Besoek	3
2. Die Dromme Dreun	16
3. Dans van die Slang	27
4. „Hy Moet Dood!”	37
5. Geweld van die Gode	54
6. Die Lot van Jack Demmy	64
7. Skreeuende Duiwels	78
8. Net Betyds	89

'N PRIESTER KRY BESOEK

Die priester kyk die man voor hom ondersoekend aan. Iets in die vreemdeling se voorkoms staan hom nie juis aan nie, hinder hom, miskien sit die vreemdeling se oë bietjie te na aan mekaar weerskante van sy growwe, ietwat krom neus, miskien is dit die siniese trek om die breë mond, maar iets staan vader Guiseppe nie aan nie. Hy onderdruk egter die opstuwende onchristelike gedagtes en terwyl hy hom die hand reik, glimlag hy. „Jy is welkom aan my nederige woning,” sê die priester in 'n sagte stem. „Wat is jou naam, seun?” vra hy toe hy voor die man uit, die eenvoudige maar netjiese stroois met sy kleimure en sy dak van palmtakke instap.

„Ek heet John Stayles,” sê die besoeker terwyl hy sy geweer en swaar rugsak langs die muur in die eenvoudig gemeubileerde sitkamer neersit. Hy kyk na die tuisvervaardigde swaar houttafel, die paar stoele waarop kussings met verslete oortreksels lê en na die grondvloer bedek met gebreide tiervelle.

„Maak jou tuis. Ek gaan vir ons tee skink. Die water kook. Net verlede week het draers met my voorraadjies opgedaag,” las hy by voordat hy deur 'n middeldeur—net 'n opening in die een muur—verdwyn.

John Stayles, 'n gespierde blok van 'n man, lig hom rats en geluidloos soos 'n kat uit die een stoel, gly-loop na waar 'n ander „deur” na nog 'n vertrekke lei. Hy loer vinnig in. Dis 'n slaapkamer, net so karig gemeubileer as die sitkamertjie. Bokant die houtkatel in die een hoek pryk 'n beeld van die Moeder Maria met die kindjie in haar arms. Sy staan op 'n ruwe maar sterk houtstellasie wat teen die muur vasgespyker is.

Toe vader Guiseppe met twee koppies tee ingestap kom, sit John Stayles weer op sy plek.

„Suiker het ek nie gekry nie,” sê die priester, „Jy...”

„Dis 'n kleinigheid,” sê Stayles vrolik. „In my omswerwing deur die wildernis van die ou Kongo het ek lankal geleer om klaar te kom met wat die natuur of die inboorlinge my aanbied.” Hy glimlag en sy sterk wit tande steek skerp af teen sy bruin, byna

swartgebrande gelaat.

„Wanneer het u laas blankes hier gesien?” vra Stayles terwyl hy aan die tee proe.

Tot sy verbasing kom die antwoord: „Net sowat ’n week gelede. Hy het gesê hy is ’n amptenaar van die Belgiese regering wat besig is om ondersoek in te stel na gerugte van onluste dieper die binne-land in.”

Die skielike frons op John Stayles se gesig ontgaan die priester nie.

„Hy het tog seker nie alleen hier rondgedwaal nie, of hoe, Vader?”

„Wel, hy was stoksiel-alleen hier by my en het ook nie baie lank vertoef nie. Net ’n uur of so. Hy het darem te kenne gegee dat hy draers iewers het, maar hy was nie baie spraaksaam nie.”

„Dalk een of ander opruier,” merk Stayles op.

„Ek glo tog nie,” sê vader Guiseppe. „Hy het my werklik voorgekom as ’n baie gawe man, beskaaf van stem en maniere en beslis iemand wat, dit het ek gou agtergekom, die oerwoud en sy bewoners ken. Hoe smaak die tee?” vra hy agterna.

Vader Guiseppe was geensins van plan om meer inligting rakende die vorige besoeker te verstrek nie, in elk geval nie aan Stayles nie. Die priester se hart wil nou nog vinniger klop as hy daaraan dink hoe die man soos ’n groteske swart luiperd wie weet waarvandaan by hom in sy kombuis verskyn het met ’n sagte: „Toe maar, Vader, moenie skrik nie. Ek is ’n gewone mens. Wees gerus.” En sy stem het Guiseppe dadelik vertrouwe ingeboesem.

„Vreemdeling, maar hoekom dié snaakse mondering?” was die eerste vraag waaraan hy kon dink.

„Dis maar net om bietjie gesag in te boesem onder die inboorlinge en my reputasie onder hulle te handhaaf as ’n soort bosgees.” En toe het die priester amper op sy rug geval toe die swart luiperd bylas: „Hulle noem my die Swart Luiperd, die Bosgod, die Nag-arend en die joos weet wat nog alles.”

„Welkom, welkom,” het die priester hom begroet. „Selfs hier in die verre binnelande weet ons van jou, Swart Luiperd. Maak jou tuis.”

„Dankie, maar ek is haastig. Kyk, vader,” en toe het die stem skielik ernstig geraak, „hou my besoek maar stil; of, as u iets moet

sê—daar kan miskien navraag gedoen word. ’n mens weet nooit nie—sê dan maar net ek is ’n amptenaar van die regering wat besig is met ’n ondersoek na onluste.”

„Ek verstaan. Wat, as ek mag vra, is u werklike doel?”

Die Swart Luiperd aarsel ’n oomblik voordat hy sê: „Ek gaan u so effens in my vertrouwe neem want ek kan dalk weer kom kuier, op soek na inligting. Dit sal net van omstandighede afhang. Ewewel, amptelik is ek saam met ’n geselskap Belge wat ondersoek instel na die bolope van die Kongorivier. Hulle is nou egter by hulle hoofkamp waar hulle ’n week of wat sal vertoef. Gevolglik het ek my oerwoudmondering geskraap—ek dra dit nooit in beskaafde geselskap nie—en die oerwoud gekies.”

„Sommer vir die pret?” Die priester kon dit nie mooi snap nie.

„Deels vir die pret, soos u dit stel, maar deels ook omdat ek op ons reis oral tekens gewaar het van onrus, onrus oor een of ander simbool of toorsteen of ’n ding se veiligheid. U weet hoe die primitiewe stamme hulle voorwerpe van aanbidding, om dit so te noem, beskerm en wat gewoonlik gebeur as die voorwerpe geskend of gesteel word.”

„Moord en doodslag en anargie,” het die priester dadelik gesê. „Ek het dit enkele jare gelede nog met my eie oë aanskou, self op nerf na met my lewe daaruit gekom. Maar vertel meer,” het hy die Swart Luiperd aangemoedig.

„Veel weet ek nie, hoewel ek op ons reis so hier en daar visgevang het onder verskeie stamme. Die hoofindruk wat ek gekry het, is dat hierdie simbool glo met vreemde letters geskryf is—natuurlik die werk van ’n magtige oorlede opperhoof se gees—en...”

„Wat noem hulle die simbool?” het die priester hom in die rede geval.

„Verskillende stamme noem dit by verskillende name, soos die Oog van die Songod, die Wondersteen, die Orakel van die magtige Zambeli en...”

„Luiperdman, voordat jy verder gaan, sê my net dit: waarom is hulle onrustig oor die steen se veiligheid? Wat sê hulle?” Die Swart Luiperd het gemerk dat die priester sy uiterste bes doen om nie opgewonde te raak nie maar hy maak asof hy dit nie merk nie, hoewel hy hom onderlangs dophou toe hy sê: „Vader ek neem aan

dat u vertrouwd is met die mentaliteit van die inboorling?"

„Ek is al dertig jaar hier werksaam, my seun. Ek meen ek ken hulle in soverre 'n mens hulle ooit werklik sal ken. Hoekom vra jy?"

„Dan sal u nie lag vir wat kom nie," en terwyl vader Guiseppe sy ore spits sê die verteller: „Van die stukkes en brokkies wat ek bymekaar kon skraap, wil dit voorkom asof daardie steen nie net 'n gewone steen is nie, maar om die een of ander besondere rede baie kosbaar is—kosbaar vir blankes!"

„Gaan voort, my seun."

„Dit wil voorkom asof avonturiers doelbewus daarop uit is om hierdie een in die hande te kry, maar waar die soekers in hierdie uitgestrekte oerwoud op die oomblik is, weet niemand skynbaar vir seker nie, net so min as wat hulle weet waar die steen gehou word. Maar ons ken die blankes," het die Luiperdman sinies gesê, „en u en ek weet dat niks sulke mense stuit nie, nie die grootste gevare, die verskriklikste ontberings of selfs die vooruitsig van 'n marteldood nie. Een ding staan vas: die inboorlinge het 'n sterk snuf in die neus, Vader."

„En wat meen jy om aan die saak te doen?"

„Voordat ek oor meer inligting beskik, niks," kom die antwoord. „Blyk dit egter dat sulke avonturiers wel agter die Wondersteen aan is, gaan ek hulle in die wiele probeer ry, want u, as ervare man, besef tog seker watter verskrikking in hierdie donker oerwoud sal losbars as daardie steen gesteel word. Die groepies blanke nedersetters oral langs die Kongo en sy sytakke sal soos miere uitgedelg word en dit sal jare duur voordat die bietjie grond wat die blankes hier gewen het weer vir bewoning en vir die beskawing bereikbaar sal wees, veral, en dit moet ek nog probeer uitvind, as hierdie steen nie net deur een stam aanbid word nie, maar deur 'n klomp. Bevriende stamme sal mekaar keelaf sny oor 'n gesteelde vrou of 'n gesteelde stuk vee, maar raak aan hul heilige voorwerpe en hulle sluit hul geledere soos een man."

„Jy praat die waarheid, vriend. Veroorloof my egter net een vraag: hoe meen jy om man alleen—ek het gehoor jy tree altyd alleen op—hoe wil jy, gestel jy vind dinge uit, alleen iets vermag my seun?"

Die Swart Luiperd het agter sy masker geglimlag. „Dit, Vader,

laat ek aan omstandighede oor, soos gewoonlik. In die klompie jare wat ek reeds probeer om die oerwoud, sy mense en sy diere, te beskerm teen ongewenste indringers, moordenaars, avonturiers en ander gespuis, het ek nog gelukkig altyd my doel bereik. Laat ons maar hoop dit gebeur hierdie keer ook. As u dalk inligting raakloop, kom ek weer kuier."

Hy het opgestaan om te loop, maar vader Guiseppe het gesê: „Sit, vriend. Ek het inligting vir jou. Ek vertrou jou en ek glo vas dat jy hierheen gelei is, my seun."

Die Swart Luiperd het dadelik gaan sit, ore gespits.

„Ek het vir jou gesê ek is reeds dertig jaar hier werksaam. Om dié rede en omdat ek oor heelwat mediese kennis beskik en verskeie lede van die koninklike familie reeds van diens kon wees, geniet ek die vertroue van die Kelongastam hier soos geen ander blanke nie."

„Ek begryp."

„Om dié rede is ek ook seker nog die enigste blanke wat die Oog van die Songod gesien het. Dis die Kelongas se naam vir die steen. Die ander bevriende stamme—eintlik stamme wat vroeër deur die magtige Kelongas oorrumpel is—noem dit die Orakel van Zambeli. Laasgenoemde is hierdie stam se toordokter en hy is die mag agter die troon om nou moderne beeldspraak te gebruik. Die kaptein, Mafuta, is 'n vette, luie. . . e. . . wel, lummel," het vader Guiseppe met 'n glimlagge gesê.

„Amper soos ou Dingaan wat vroeër jare in Natal die Boere so lastig geval het," merk die Luiperdman op.

„Ja. Wel die wonderlike Orakel van Zambeli het sy tuiste hier, my seun, nie 'n halfmyl van waar jy en ek nou sit en gesels nie."

„Dis voorwaar nuus," het die besoeker opgemerk. „Vader, hoekom is die steen so kosbaar—ek bedoel vir die blankes?"

„Die naam Oog van die Songod behoort vir jou 'n aanduiding te wees," merk vader Guiseppe op. „Dis inderwaarheid niks anders as 'n soliede bolvormige goudklont nie my seun. In die son skitter dit behoorlik. Die steen alleen is 'n fortuin werd, selfs 'n stuk daarvan sou ek reken, maar die jagters na die steen meen seker om die plek te kry waar dit vandaan kom."

„Dit sal my nie verbaas nie. Dink Vader dit kom uit hierdie geweste?"

Die grys ou priester skud sy kop. „Ek betwyfel dit ten sterkste. Jy sien, die eenkant van die steen is vol hiërogliewe—tog 'n aanduiding dat dit iewers uit Noord-Afrika afkomstig is. Dit dui sterk op Egiptiese herkoms, hoewel dit nie wil sê dat die Egiptenare of selfs moontlik ander Arabiese volkere soos die ou Siriërs, hier rond geswerf het nie. Dis feitlik maar 'n geval soortgelyk aan die ou vraag: waar was Ofir vanwaar Salomo sy goud gehaal het, nie waar nie? Hoe dit ook al sy, my seun, ek kan jou verseker dat as hierdie goudklont gesteel sou word, dit die grootste beroering in die geskiedenis van Midde-Afrika sal veroorsaak.”

„Maar as die Orakel dan hier gehou word, en die inboorlinge vrees diefstal, waarom verwyder hulle dit nie nog verder die oerwoud in nie?” wil die Swart Luiperd weet.

„My seun, sover menseheugenis teruggaan onder die Kelongas, word die Oog van die Songod hier gehou en hulle sal eerder almal hier sterf as om dit te verskuif.”

„Word dit streng bewaak?”

„Nie so danig nie, want wie sal dit waag om die simbool van hul magiese kragte te verwyder? Nee, die Oog word in 'n gewone stroois gehou met twee wagte dag en nag voor die deur, maar dis bloot roetine deur die jare heen. Zambeli, die toordokter, se hut is teenaan die een waar die Oog gebêre word en daar is 'n loergat in die muur tussen die twee hutte sodat Zambeli te enigertyd van die dag of die nag na die Oog kan kyk. Jy sien, daar brand gedurig oliepitte in kalbasse om die Oog en glo my, dit maak nogal 'n indrukwekkende vertoning, veral in die nag.”

„Is daar nog iets van belang, Vader, wat u my kan meedeel?”

„Ek vrees nie. Ek is maar bly dat ek jou tot diens kon wees. Enige tyd as jy hierlangs kom—en ek sal nie verbaas wees as jy spoedig weer kom nie—sal jy baie welkom wees.”

Hulle het gegroet en vader Guiseppe wou nog kyk watter koers die Swart Luiperd inslaan, maar hy het soos 'n skaduwee tussen die bosse kort agter die priester se huisie verdwyn.

„Waaraan dink Vader so ernstig?” John Stayles se stem verbreek ru die stilte.

Vader Guiseppe skrik uit sy mymeringe op. „Ag, my seun, dis maar 'n gewoonte van sowel die ouderdom as die oerwoud-atmosfeer. Mens verval maklik in 'n urelange stilswee wanneer jou

gedagtes die wye ruimtes kies. Maar sê my: wat is jou werk eintlik.”

Stayles wys na sy geweer. „Jagter van beroep, maar ek prospekteer ook so tussenin, Vader.”

„Waar is jou safari?”

Stayles, wat dié vraag verwag het, sê dadelik: „Op die oomblik rus ek so 'n bietjie, of liever, ek reis hier rond omdat ek hierdie dele nog nooit voorheen besoek het nie. Ek het so pas 'n lang safari agter die rug en verdien 'n bietjie rus.”

„Wil jy hierdie stat jou rusoord maak, my seun?” Die priester is uiterlik die gewone belangstellende geestelike, maar innerlik lui-ster hy met spanning na die man se antwoorde.

Stayles lag. „Ek sou dit nie 'n rusoord noem nie. Ek bly nie lank op een plek nie—te rusteloos van geaardheid. Maar ek sou graag 'n paar dae vertoef, as die kaptein my toestemming verleen.”

„As my gas kan jy bly. My vriende is ook kaptein Mafuta s'n. Ons kan later na sy hut gaan en dan sal ek jou vreedsame doel aan hom meedeel. Ek moet jou egter net waarsku, my seun: Die Kelongas is vreedsaam, maar hulle is baie, baie kort van draad en opvlieënd. Een verkeerde woord kan groot moeilikheid veroorsaak.”

„O, ek weet hoe om met die swartes te werk,” sê Stayles uit die hoogte.

„Nou rus solank. Ek sal 'n paar volk aansê om vir jou 'n hut skoon en gereed te maak,” en die priester stap uit.

'n Kwartier later kom hy terug en wink vir Stayles. „Bring maar jou goed saam.”

John Stayles frons toe hy na sy hut geneem word. Die stroois is netjies uitgevee en skoon, maar dis vlak teenaan die priester se eie woning. Hy sou verkies het om bietjie eenkant uit die stat uit te woon, liefs op sy eentjie tussen die bosse, maar hy durf geen beswaar opper nie, want dit kan dalk agterdog wek.

„Ek het verneem dat hier so 'n magtige toordokter woon,” merk John op toe die priester omdraai om te stap.

„Ja, jy het reg verneem, my seun. Zambeli is magtig, nie alleen onder die Kelongas nie, maar onder al die omliggende stamme.”

„Ek moet vir hom gaan kuier,” sê Stayles gewoonweg en kyk lugwaarts asof hy die weer bestudeer.

Die Swart Luiperd

„Dit kan jy maar vergeet,” kom die antwoord. „Zambeli ontvang baie, baie selde besoek en dan alleen van inboorlinghoofde of hul gemagtigde afgesante. Blankes ontvang hy nooit.”

„Ook nie vir u nie, Vader?”

„My seun, ek het al geleer om my streng tot my eie geestelike werk te bepaal, net soos hy hom tot sý sake bepaal. Ons is natuurlik bevriend—sonder sy vriendskap sou ek nie ’n maand hier in vrede kon woon nie, maar dis omtrent ook al. Nou ja, geniet jou rus, my seun, en as jy lus het, kom gesels maar vanaand weer. Mens dors na geselskap as jy so in afsondering leef,” en met ’n wuifie van sy hand stap vader Guiseppe weg.

„Gesels,” snork John Stayles hier agter. „As jy darem dink ek het gekom om my tyd met gesels te mors, kan jy weer dink, oubaas! Binné ’n week moet ek terug wees met my verslag, maar ek wonder... ek wonder...”

„Verstaan ek jou reg, Uturu?” Kaptein George Dunn kyk stip in die klein ogies van die O’Katu-kaptein. „Sodra my spioen kom rapporteer presies waar die Orakel van Zambeli is, sal jy twee man saam stuur om hom te help om die Orakel in die hande te kry op die voorwaarde dat die Orakel aan jou uitgelewer word?”

„Hy maal,” merk Jack Demmy, een van Dunn se volgelinge op.

„Jy het reg gehoor, witman,” kom dit beslis van die gitswart kaptein.

„Nou waarom sal ons al die gevaar loop net om die Orakel aan jou te gee Uturu? Of het jy miskien baie geld om dit te koop?”

Uturu lag skor. „Geld? Witman wat wil ons hier in die bosse met geld maak. Wie,” swenk hy weg, „het julle vertel van hierdie Orakel wat so blink soos die Son? Was dit nie Uturu self nie?”

„Ja, maar as ek nie Uturu gedokter het toe die tier hom gepak en die tier doodgeskiet het nie, waar was Uturu nou?” wil Dunn kriewelrig weet, terwyl sy vier mede-avonturiers nors na die kaptein en sy gevolg staar soos hulle daar voor hulle sit.

„Ons kom niks verder nie,” merk Oscar Wyne, ’n skraal oudmatroos op. „Kaptein, sê hy kan gaan bars en...”

„Bly stil,” snou Dunn hom toe.

„Uturu is dankbaar,” sê die kaptein.

„Dit lyk nie so nie,” merk Dunn op.

Die Swart Luiperd

„A maar Uturu het nog nie al die woorde wat in sy hart is, laat uitkom nie.” Hy gryns effens.

„Nou laat hulle kom, my ore is oop, Uturu.”

„Hier gaan ons ure sit,” brom die bonkige Martin Looek vir sy maat, Peter Tronn. „Ek wil stik in hierdie oerwoud-hitte.” Sy gesig, soos dié van sy makkers, pêrel van die sweet hoewel hulle in ’n digte skadukol omring van die welige plantegroei, sit.

„Vir my, witman,” gaan Uturu voort, „beteken die Orakel alles, vir jou net ’n handvol geld. Maar besorg die Orakel aan my en ek sal julle neem na ’n plek waar julle goud sal optel met jul kaal hande. Weier julle om die Orakel af te gee, nou ja,” en Uturu se bolip vertrek in ’n grynslag. „Dan sal julle nie lewendig uit die oerwoud kom nie.”

Dunn is glad nie geskok oor hierdie duidelike dreigement nie. Hy het lankal besef dat as hy die Orakel het, hy na Uturu se pype sal moet dans of sy skedel saam met dié van sy maat sal aan die boomtakke in Uturu se stat net ’n entjie hiervandaan langs die rivier bly hang. Hy twyfel ook nie aan die bestaan van so ’n goudafsetting nie want hulle het met hul aankoms in Uturu se stat oral soliede goudvoorwerpe gesien. Die wyse waarop die inboorlinge hul goue borde, bakke en bierpote rondsmyt vir die kleingoed om mee te speel, is bewys genoeg dat Uturu die waarheid praat, net soos dit bewys dat Uturu en sy volk nie die minste benul van die goed se waarde het nie.

Dunn vertolk Uturu se woorde aan sy manne wat nie die taal verstaan nie.

„Gee die ou die Orakel, kaptein,” kom dit van verskeie kante. „As hy woord hou, gaan ons as miljoenêrs hier uit.”

„Uturu,” sê Dunn, „ek neem jou voorwaarde aan, maar daar is net een ding wat ek nie mooi kan verstaan nie.”

„Uturu luister,” kom dit saaklik.

„Jy sê die Kelongas onder kaptein Mafuta besit die Orakel.”

„Uturu weet dit,” beklemtoon hy Dunn se woorde.

„Goed, maar die Kelongas is die sterkste stam in die Kongo of in elke geval in hierdie deel van die Kongo, en talle ander stamme is hul vriende, en as jy die Orakel het, sal hulle mos soos een man optrek en jou stam uitdelg, Uturu.”

Uturu sowel as sy groepleg volgelinge skud hul koppe heftig en